

Mismatch op arbeidsmarkt energietransitie

Netbeheerders banenmotor in robuuste sector;
isolatiebedrijven in het nauw

Mismatch op arbeidsmarkt energietransitie

Netbeheerders banenmotor in robuuste sector; isolatiebedrijven in het nauw

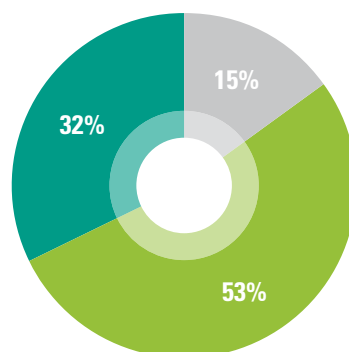
Darwin zei het al: het is degene met het meeste aanpassingsvermogen die overleeft bij verandering. Bedrijven en organisaties die zich bezighouden met duurzame energie laten in de coronacrisis zien dat ze beschikken over een groot aanpassingsvermogen, zo blijkt uit een enquête van branchevereniging NVDE in samenwerking met ABN AMRO. Desalniettemin doen een afgenomen investeringsbereidheid van klanten en een gebrek aan goed personeel de sector pijn. De pijn is ongelijk verdeeld: waar sommige segmenten nog schreeuwen om personeel, moeten andere segmenten juist gekwalificeerd personeel laten gaan.

De duurzame-energiesector is behoorlijk coronaproof. Zo heeft 69 procent van de bedrijven actief in windenergie te maken met een teruglopende omzet, maar voor slechts 6 procent betekent dit dat er te weinig werk is voor het eigen personeel. Dit komt onder andere omdat 50 procent van de ondernemers in windenergie inspeelt op de terugloop in orders door minder werk uit te besteden aan externen. Hierdoor besparen ze kosten en houden ze eigen medewerkers aan het werk.

Dit soort maatregelen bieden tijdelijk soelaas. Als de coronacrisis nog een jaar aanhoudt, verwacht 85 procent van de bedrijven in de duurzame energiesector zijn manier van werken te moeten aanpassen. 32 procent voorziet een grote permanente verandering in de bedrijfsvoering. Vooral energiecoöperaties (71 procent) en bedrijven actief in isolatie (80 procent) en bio-energie (53 procent) verwachten structurele veranderingen in de bedrijfsvoering te moeten doorvoeren als de huidige crisis lang aanhoudt. Bedrijven actief in warmtenetten en duurzame mobiliteit achten zichzelf het meest flexibel. Hier verwachten meerderheden van 70 procent en 67 procent bedrijfsaanpassingen na een langlopende crisis relatief eenvoudig weer terug te kunnen draaien.

Als de coronacrisis nog een jaar aanhoudt, gaat mijn organisatie:

- Niet anders werken
- Anders werken, maar met maatregelen die eenvoudig terug te draaien zijn
- Structureel anders werken

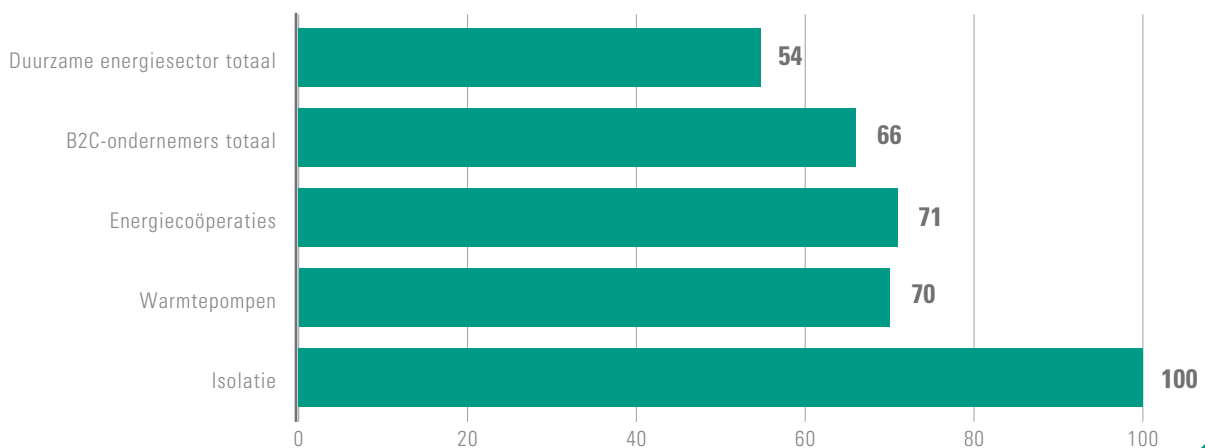
Door ABN AMRO. Bron: Enquête NVDE/ABN AMRO

Beperkt gebruik steunmaatregelen

Bedrijven actief in de verduurzamingssector hebben nog relatief weinig gebruik gemaakt van de beschikbare overheidssteunmaatregelen. Zo geeft 74 procent aan geen gebruik te hebben gemaakt van de NOW-regeling en hier ook het komende half jaar geen beroep op te doen. Via de NOW-regeling kunnen ondernemers een tegemoetkoming aanvragen in de loonkosten als de omzet meer dan 20 procent is gedaald. Een andere steunmaatregel, de Garantie Ondernemersfinanciering (GO), waarbij de overheid garant staat bij het aantrekken van bancaire financiering, is door slechts 6 procent van de ondernemers gebruikt.

Toch vertellen deze statistieken niet het hele verhaal. Zo heeft 65 procent van de ondernemers last van een dalende omzet in het tweede kwartaal, waarbij voor het derde kwartaal nog geen verbetering wordt verwacht. Ook is 54 procent van de ondervraagde ondernemers het eens of zeer eens met de stelling dat klanten nu geen grote investeringsbeslissingen meer nemen. Ondernemers die afhankelijk zijn van consumentenbestedingen ervaren dit het sterkste: 66 procent ziet de investeringsbereidheid terugvallen. Binnen deze groep vallen de hardste klappen bij energiecoöperaties (71 procent) en leveranciers van warmtepompen (70 procent) en isolatie (100 procent).

Mijn klanten nemen op dit moment geen grote investeringsbeslissingen meer (in %)

Door ABN AMRO. Bron: Enquête NVDE/ABN AMRO

Reactie Olof van der Gaag, Directeur NVDE

Wat was de lucht mooi schoon de afgelopen maanden. Zelfs de zonnepanelen leefden ervan op. De CO₂-uitstoot daalde wereldwijd met zo'n 10 procent. Het effect is echter tijdelijk: de economie houdt zijn buik in en dat betekent dat een structurele afslanking van de uitstoot uitblijft.

Daarvoor zijn investeringen nodig, in duurzame energie en in energiebesparing. Die investeringen haperen, zo laat dit onderzoek zien. Onzekerheid bij klanten en investeerders leidt tot vraaguitval en stagnatie. Fossiele energie ligt in de koopjeskelder en maakt 'duurzaam' in vergelijking 'duur'. Praktische problemen nemen gelukkig af maar zijn nog niet weg. Vertraging bij de verlening van vergunningen belemmert economische activiteiten.

De overheid was zeer daadkrachtig en het is belangrijk om dat vol te houden. Laten we economisch herstel combineren met versnelling van de energietransitie. De noodzaak voor beiden is groot. De huidige 'verzorgingsstaat' voor het bedrijfsleven is niet vol te houden – en de huidige CO₂-uitstoot ook niet. Deze enorme crisis verminderde de uitstoot met slechts 10 procent. Dat laat zien hoeveel er nodig is om naar nul te gaan.

Duurzame energie is concurrerder dan ooit en we zijn pas net echt begonnen. Uitvoering van het Klimaatakkoord leidt tot bijna 100 miljard euro aan investeringen en zo'n 50.000 nieuwe banen. Laten we dus zorgen dat die investeringen er komen, met nieuwe zekerheden voor investeerders, stimulansen voor klanten en verbeteringen van de business case. Liever een trampoline dan een vangnet voor de ondernemers in de energietransitie. Slimme CO₂-beprijzing helpt daarbij en is positief voor de overheidsfinanciën. Het is goed daarmee te beginnen nu fossiele energie zo goedkoop is.

Olof van der Gaag

Bio-ketels en isolatie in het nauw

Hoewel een groot deel van de sector voor de crisis te kampen had met een tekort aan werknemers zegt nu 24 procent van de ondernemers dat er te weinig werk is voor medewerkers. Dit lijkt overeen te komen met de aanvragen voor een tegemoetkoming in de loonkosten, waar 26 procent van de ondernemers gebruik van heeft gemaakt (NOW-regeling). Vooral bedrijven in isolatie (60 procent) en bio-ketels (63 procent) hebben minder werk dan past bij het aantal medewerkers. Bij 60 procent van de isolatiebedrijven gaat dit ten koste van de flexibele schil; personeel met een vast contract hoeft daardoor nog nauwelijks te vrezen voor ontslag. Bij ondernemers in bio-ketels gaat het wel ten koste van vast personeel: bij 25 procent van de bedrijven in bio-ketels is al vast personeel ontslagen, bij nog eens 38 procent is de verwachting dat dit gebeurt in het komende halfjaar.

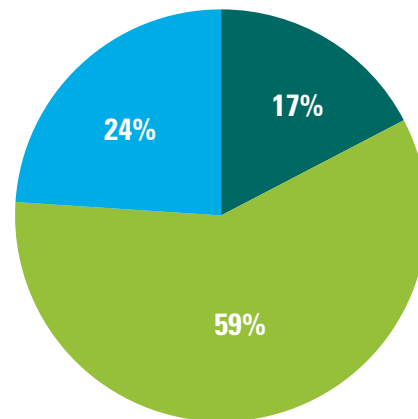
Doordat isolatiebedrijven gebruik maken van hun flexibele schil hebben ze snel kunnen reageren op de terugval in omzet: 40 procent van deze ondernemers geeft aan nu al 20 tot 40 procent minder mensen in dienst te hebben vergeleken met het begin van de crisis, terwijl er bij 75 procent van de ondernemers in bio-ketels nog geen veranderingen zijn in het personeelsbestand.

Netbeheerders en duurzame mobiliteit als banenmotor

Er zijn ook lichtpuntjes. Zo zegt 76 procent van de ondernemers in de duurzame-energiesector nog voldoende werk onderhanden te hebben, waarbij 17 procent zelfs aangeeft nog op zoek te zijn naar extra personeelsleden. Personeelstekorten spelen vooral bij netbeheerders. 55 procent geeft aan te veel werk te hebben voor het huidige aantal personeelsleden en 73 procent van de netbeheerders verwacht het komende half jaar mensen aan te nemen. Ook 50 procent van de ondernemers in duurzame mobiliteit verwachten het komende half jaar mensen aan te nemen, terwijl 42 procent van de ondernemers in dit segment ook al extra mensen aantrok sinds de start van de crisis.

Mismatch op arbeidsmarkt energietransitie

- We hebben te veel werk voor het aantal personeelsleden
- We hebben voldoende werk voor het aantal personeelsleden
- We hebben minder werk dan past bij het aantal personeelsleden

Door ABN AMRO. Bron: Enquête NVDE/ABN AMRO

Omscholing

Door de mismatch tussen bedrijven met vacatures en bedrijven die personeel moeten laten gaan, wordt omscholing een kans. De mismatch [verdwijnt niet uit zichzelf](#), maar door middel van omscholing kunnen mensen die hun baan hebben verloren toch weer aan de slag binnen de duurzame-energiesector.

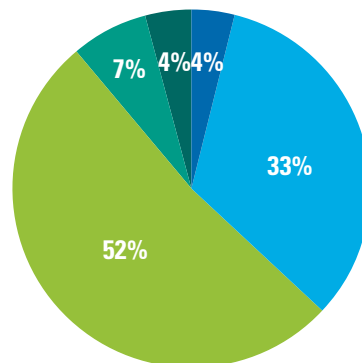
Ondernemers in duurzame mobiliteit (83 procent) en netbeheer (73 procent), die nu al te maken hebben met tekorten, staan zeer positief tegenover omscholing. Maar ook ondernemers die nu geen tekorten hebben, of zelfs sterk krimpen, steunen omscholing. Sectorbreed is de steun 63 procent, terwijl bedrijven in isolatie (80 procent), warmtepompen (74 procent) en energiecoöperaties (86 procent) omscholing ook sterk steunen ondanks stevig teruglopende omzetten. De grote steun voor omscholing duidt erop dat de sector op langere termijn nog steeds rekent op robuuste groei.

4 procent failliet bij langdurige crisis

Als de coronacrisis, met bijbehorende beperkingen, nog een jaar aanhoudt verwacht 4 procent van de ondernemers in duurzame energie failliet te gaan. Gezien de omvang van de crisis en de hier aangenomen duur is het verwachte aantal faillissementen beperkt te noemen, zeker als in ogenschouw wordt genomen dat 7 procent van de ondernemers juist verwacht te kunnen doorgroeien in dit scenario. Nog eens 52 procent van de ondernemingen verwacht door te blijven werken op het huidige omzetniveau. Forse krimp wordt verwacht bij 33 procent van de ondernemingen waarbij, naast de eerdergenoemde zwaar getroffen segmenten voor bio-ketels en isolatie, ook 53 procent van de bedrijven in bodemenergie verwacht sterk te krimpen.

Als de coronacrisis nog een jaar aanhoudt, dan betekent dat voor mijn organisatie:

- Faillissement
- Forse krimp
- Huidig omzetniveau
- Omzetgroei
- Weet niet / onbekend

Door ABN AMRO. Bron: Enquête NVDE/ABN AMRO

Reactie Sandra Phlippen, Chief Economist, ABN AMRO

De coronacrisis leidt spoedig tot een sterke toename in werkloosheid, zo is de verwachting. Toch betekent dit niet dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt elkaar opheffen.

Nog altijd is ongeveer 10 procent van alle vacatures in Nederland onvervulbaar, zo blijkt uit onze nieuwe arbeidsmarktindicator. Dit recent door ons ontwikkelde meet-instrument houdt rekening met de beroepsinteresse en reisbereidheid van werkzoekenden. Met behulp van deze micro-indicatoren zie je bijvoorbeeld dat van vacatures voor monteurs van laag- en middenspanningsnetten meer dan de helft onvervulbaar is.

Bij vacatures voor isoleerders van muren, daken en vloeren in woningen en kantoren geldt dat 16 procent van de vacatures onvervulbaar is. Dit zijn voorbeelden van banen die voor de energietransitie belangrijk zijn. Als de verduurzaming verder op gang komt, kunnen hier ook weer nieuwe vacatures ontstaan. Die kunnen ook ingevuld worden door werkzoekenden met een andere werkervaring. Omscholing is complex en verdient nader onderzoek, maar als dit goed staat, kunnen de samenleving en de economie hier zeker van profiteren.

De coronacrisis toont eens te meer het belang van omscholing aan. Hoe meer werknemers uit door corona getroffen sectoren binnen hun oude beroepsgroep blijven zoeken, hoe groter de kans is dat de mismatch het 'nieuwe normaal' op de arbeidsmarkt wordt. Wanneer getroffen sectoren op een gegeven moment teruggaan naar de oude werkgelegenheidsniveaus, bijvoorbeeld door de introductie van een vaccin, is het van belang dat die banen ook weer ingevuld kunnen worden met het arbeidsaanbod van dat moment.

Hoe complex uitvoering van omscholing ook is, dit onderwerp moet ook in relatie tot de energietransitie de komende jaren hoog op de maatschappelijke agenda blijven staan.

Sandra Phlippen

Colofon

Dit rapport is een uitgave van ABN AMRO, in samenwerking met de NVDE. De genoemde resultaten komen voort uit een enquête van de NVDE onder haar leden. De NVDE-enquête is ingevuld door 126 bedrijven/organisaties.

Teksten zijn afgesloten op 1 juli

Auteurs

Arnold Mulder, Sector Banker Energie, ABN AMRO Sector Advisory

Alexander Goense, Analist Sector Energie en Industrie, ABN AMRO Sector Advisory

Eindredactie

Loek Caris, Dunameis Communicatie

Contact

Arnold Mulder, ABN AMRO Sector Advisory,

arnold.mulder@nl.abnamro.com

06 - 10 78 75 15

Opmaak

Kollerie Reklame-advies & Promoties

Distributie

U kunt deze uitgave vinden op abnamro.nl/nl/zakelijk/insights/sectoren-en-trends

Disclaimer

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op door ABN AMRO betrouwbaar geachte gegevens en informatie. Noch ABN AMRO, noch functionarissen van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. De weergegeven opvattingen en prognoses houden niet meer in dan onze eigen visie en kunnen zonder nadere aankondiging worden gewijzigd. Het gebruik van tekst en/of cijfers uit deze publicatie is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.